

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 114/04-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 16. apríla 2004 predbežne prerokoval sťažnosť P. O., bytom B., zastúpeného advokátom JUDr. V. P., B., vo veci porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, práva podľa čl. 6 ods. 1, čl. 13 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupmi Okresného súdu Bardejov v konaniach vedených pod sp. zn. 12 C 604/95, 12 C 361/96 a 8 C 584/00, Krajského súdu v Košiciach v konaniach vedených pod sp. zn. 16 Co 255/96 a 16 Co 566/96, Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co 271/02, Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky a Slovenských liečebných kúpeľov, a. s., Bardejov - Bardejovské Kúpele a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť P. O. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 10. novembra 2003 doručené podanie P. O. (ďalej len „sťažovateľ“) označené ako „*Návrh na začatie konania o ústavnej sťažnosti pre nedostatočnú právnu ochranu v bytovej záležitosti*“ proti rozhodnutiam Okresného súdu Bardejov (ďalej len „okresný súd“), Krajského súdu v Košiciach, Krajského súdu v Prešove a Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“), v ktorom namieta porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 v spojení s čl. 13 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“).

Sťažovateľ uvádza, že sa stal „*obeťou špinavej hry, primitívneho podvodu a rafinovaného násilia*“, keď počas účinnosti zákona č. 41/1964 Zb. o hospodárení s bytmi v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o hospodárení s bytmi“) bolo bývalou konferenciou odborového zväzu sťažovateľovho zamestnávateľa Československých štátnych kúpeľov Bardejovské Kúpele odsúhlasené pridelenie 4-izbového podnikového bytu sťažovateľovi v lokalite samostatných kúpeľov. Podľa sťažovateľa to bola základná neformálna podmienka na získanie práva faktického užívania bytu jemu právom patriaceho a zo strany riaditeľa uvedenej organizácie malo nasledovať už iba formálne odovzdanie rozhodnutia o pridelení tohto bytu, čo sa však nestalo.

Sťažovateľ sa svojich práv domáhal na okresnom súde v konaní o náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom, kde ako žalovaného označil Ministerstvo

zdravotníctva Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo zdravotníctva“), ktoré bolo na okresnom súde vedené pod sp. zn. 12 C 604/95, ďalej v konaní o neplatnosť zmluvy o prevode bytu proti žalovanému Slovenským liečebným kúpeľom Bardejov, š. p., Bardejovské Kúpele, ktoré bolo vedené pod sp. zn. 12 C 361/96, a v konaní o náhradu škody proti žalovanému Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky, ktoré bolo vedené na okresnom súde pod sp. zn. 8 C 584/00. Všetky uvedené súdne spory skončili s neúspechom pre sťažovateľa a sťažovateľ ich hodnotí ako „*vysoko nekvalifikované, nezákonné, neústavné a totálne zmanipulované, (...) súdy nerešpektovali zákonnosť a tým aj ústavnosť*“.

Sťažovateľ v tomto prípade poukazuje aj na nedostatky v činnosti orgánov prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej aj „prokuratúra“), ministerstva zdravotníctva a Slovenských liečebných kúpeľov, a. s., Bardejov - Bardejovské Kúpele (ďalej len „Bardejovské kúpele“).

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd svojím nálezom:

„1) zrušil s konečnou platnosťou v tejto sťažnosti mnou napadnuté rozhodnutia súdov;

2) vyslovil, že v súdnych konaniach, ktoré sú predmetom tejto ústavnej sťažnosti došlo k porušeniu namietaných práv sťažovateľa na jeho súdnu ochranu a reálny spravodlivý súdny proces v zmysle ods. 1), čl. 46 ústavy a čl. 6, ods. 1) Európskeho Dohovoru i čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru;

3) prikázal v záujme zjednania nápravy a odstránenia nežiaduceho stavu Generálnemu prokurátorovi SR, aby vo veci začal konať podaním nového návrhu na súd pre porušenie zákona s cieľom obnovenia stavu pred porušením sťažovateľovho práva;

4) priznal sťažovateľovi podľa ods. 3), čl. 127 Ústavy SR za porušenie základných a ľudských práv nemajetkovú ujmu vo výške 200 tis. Sk a za priamu materiálnu škodu 800. tis. Sk;

5) uložil všetkým odporcom spoločne a nerozdielne uhradiť sťažovateľovi trovy tohto konania pred ústavným súdom a tiež trovy pred všeobecnými súdmi vo výške 4 263,- Sk, ako aj trovy právneho zastúpenia vo výške 8.000,- Sk.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanovených zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh prerokuje bez prítomnosti sťažovateľa a zisťuje, či spĺňa zákonom predpísané náležitosti a či nie sú dôvody na jeho odmietnutie. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

1. Predmetom sťažnosti sťažovateľa je tvrdenie o porušení jeho základných práv a slobôd postupom okresného súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 12 C 604/95 a 12 C 361/96 a Krajského súdu v Košiciach v konaniach vedených pod sp. zn. 16 C 255/96 a 16 Co 566/96.

Jednou zo zákonných podmienok prijatia sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná

a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom pri opatrení alebo inom zásahu sa počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Nedodržanie tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto kogentnej lehoty odpustiť.

Z obsahu sťažnosti sťažovateľa a pripojených príloh ústavný súd zistil, že sťažovateľom napadnutý rozsudok okresného súdu sp. zn. 12 C 604/95 z 13. marca 1996 bol z dôvodu späťvzatia žaloby zrušený a konanie vo veci bolo zastavené uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 16 Co 255/96 zo 6. augusta 1997, ktoré nadobudlo právoplatnosť 5. septembra 1997, a rozsudok okresného súdu sp. zn. 12 C 361/96 z 30. septembra 1996 bol rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 16 Co 566/96 zo 14. januára 1998 potvrdený. Toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 10. februára 1998.

S prihliadnutím na deň právoplatnosti rozhodnutí, ktorými mali byť porušené základné práva sťažovateľa (5. september 1997 a 10. február 1998), a deň doručenia sťažnosti ústavnému súdu (t. j. 10. november 2003) je potrebné konštatovať, že lehota ustanovená zákonom pre tento druh konania pred ústavným súdom sťažovateľovi uplynula skôr, než podal túto sťažnosť.

Ústavný súd preto po predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľa v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako oneskorene podanú.

2. Predmetom ďalšej časti sťažnosti sťažovateľa je tvrdenie o porušení jeho základných práv a slobôd postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 584/00 a Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co 271/02.

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní každej sťažnosti pravidelne skúma aj to, či sťažnosť nie je zjavne neopodstatnená.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím alebo iným označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť je preto možné považovať i tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

Z obsahu tejto časti sťažnosti sťažovateľa ústavný súd zistil, že okresný súd rozsudkom sp. zn. 8 C 584/00 z 24. januára 2002 zamietol žalobu sťažovateľa a Krajský súd v Prešove rozsudkom sp. zn. 4 Co 271/02 z 25. júna 2003 rozsudok okresného súdu potvrdil. Uvedené konania a rozhodnutia všeobecných súdov ústavný súd preskúmal a zistil, že neexistuje príčinná súvislosť medzi ich konaniami a sťažovateľom namietaným porušením základných práv.

Ústavný súd poukazuje na to, že neúspech v súdnom konaní v prvom stupni na základe podanej žaloby, ako aj v opravnom súdnom konaní na základe podaného riadneho opravného prostriedku v rámci uplatňovania súdnej a inej právnej ochrany nezakladá bez ďalšieho právomoc ústavného súdu na konanie o návrhu sťažovateľa.

Ústavný súd je oprávnený a povinný posúdiť neústavnosť konania, resp. rozhodovania všeobecných súdov, t. j. či v konaní pred nimi nedošlo k porušeniu ústavnoprávných princípov konania (čl. 46 až 51 ústavy). Táto právomoc ústavného súdu však nie je spojená so vznikom oprávnenia a povinnosti hodnotiť návrhy všeobecných súdov, ku ktorým tieto dospeli na základe výkladu a uplatňovania zákonov, ak tento výklad

a použitie zákonov neporušujú uvedené ústavnoprávne princípy (II. ÚS 54/02). Reálne uplatňovanie a garantovanie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu nielen neznamená právo na úspech v konaní, ale ani nárok na to, aby všeobecné sudy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných predpisov, ktorý predkladá účastník konania (II. ÚS 251/03).

Ústavný súd vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa preskúmal, či postup všeobecných súdov (okresného súdu a Krajského súdu v Prešove) nebol svojvoľný a či mal oporu v zákone.

Okresný súd rozsudkom zamietol žalobu sťažovateľa a svoje rozhodnutie odôvodnil tou skutočnosťou, že sťažovateľ nepreukázal oprávnenosť svojho nároku na náhradu škody a Krajský súd v Prešove toto rozhodnutie ako vecne správne potvrdil podľa § 219 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), keď po vyhodnotení právnej situácie konštatoval, že dôvody uvedené v rozsudku prvého stupňa sú správne a presvedčivé a skutkový a právny stav veci, ktorý okresný súd zistil, zoberal za základ pre svoje rozhodnutie aj Krajský súd v Prešove.

Ústavný súd uzavrel, že označené rozhodnutia okresného súdu a Krajského súdu v Prešove neobsahujú také skutočnosti, ktoré by poukazovali na možnosť porušenia označených základných práv alebo ktoré by svedčili o porušení ústavnoprocených princípov (čl. 46 až 51 ústavy).

Sťažovateľ namietal porušenie základných práv postupom a rozhodnutiami všeobecných súdov (okresného súdu a Krajského súdu v Prešove), ktoré zjavne nie sú v príčinnej súvislosti s namietaným porušením práv sťažovateľa. Sťažovateľ bol v označených konaniach žalobcom, všeobecné sudy o jeho návrhu konali a rozhodli. Svoje rozhodnutia odôvodnili na základe vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ktoré ústavný súd nie je oprávnený ani povinný nahrádzať.

Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že nie je a ani nemôže byť ďalšou opravnou inštanciou v systéme všeobecného súdnictva. Preto nemôže nahrádzať postupy a rozhodnutia všeobecných súdov spôsobom, akým to požaduje sťažovateľ, a tak preberať na seba ústavnú zodpovednosť všeobecných súdov za ochranu zákonnosti podľa § 1 OSP, ak sa táto ochrana poskytla bez porušenia ústavnoprocených princípov ustanovených v čl. 46 až 51 ústavy, ktorých ustálený výklad vyplýva zo stabilnej judikatúry ústavného súdu (napr. II. ÚS 251/03).

Ústavný súd preto po predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

3. Tú časť sťažnosti, v ktorej sťažovateľ namieta porušenie ním označených základných práv postupom generálnej prokuratúry a žiada, aby ústavný súd *„prikázal v záujme zjednania nápravy a odstránenia nežiaduceho stavu Generálnemu prokurátorovi SR, aby vo veci začal konať podaním nového návrhu na súd pre porušenie zákona s cieľom obnovenia stavu pred porušením sťažovateľovho práva“*, ústavný súd odmietol pre nedostatok právomoci ústavného súdu.

Dôvodom tohto rozhodnutia je skutočnosť, že ústavný súd je podľa čl. 124 ústavy nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti a ako taký nie je nadriadený orgánom prokuratúry Slovenskej republiky.

Prokurátor môže prostriedky „prokurátorského dozoru“ realizovať vo vzťahu k orgánom verejnej správy výlučne len formou odporúčaní a návrhov. Nemá však oprávnenie dávať týmto orgánom ani záväzné pokyny na odstránenie zistených nedostatkov, ani ukladať sankcie za zistené porušenie zákona. Podľa čl. 150 a čl. 151 ústavy preto nemá postavenie nadriadeného orgánu (PL. ÚS 17/96). Podľa čl. 151 ústavy práva a povinnosti prokurátorov ustanoví osobitný zákon. Práva a povinnosti prokuratúry teda nemožno priamo odvodiť z ústavy, ale z v relevantnom čase platného osobitného zákona, ktorým bol zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 314/1996 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších

predpisov. Tento zákon bol zrušený zákonom č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení zákona č. 458/2003 Z. z. o zriadení Špeciálneho súdu a Úradu špeciálnej prokuratúry a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Generálny prokurátor k podaniam sťažovateľa listom č. k. GÚs 4006/04-28 z 19. marca 2004 okrem iného uviedol, že *„Podnety sťažovateľa treba považovať za vybavené doručením listu Krajskej prokuratúry v Prešove z 5. júna 2000 č. k. Kd 4046/00-10. Na ďalší podnet sťažovateľa z 19. júna 2000 (príloha č. 7) o reakciu tunajšej prokuratúry naň zo 6. decembra 2000 nemožno prihliadať, pretože sťažovateľ v ďalšom podnete už neuviedol oproti predchádzajúcemu stavu žiadne nové skutočnosti.“*

Z uvedeného vyplýva skutočnosť, že generálny prokurátor sa s postupom podriadených zložiek prokuratúry plne stotožnil a zároveň uviedol, že platná právna úprava neumožňuje podanie sťažnosti pre porušenie zákona generálnou prokuratúrou, tak ako to požaduje sťažovateľ.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie.

4. Tú časť sťažnosti, v ktorej sťažovateľ namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom ministerstva zdravotníctva a Bardejovských kúpeľov ústavný súd odmietol pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

Podmienky konania o sťažnostiach sú upravené v ustanoveniach § 20 a § 49 až 56 zákona o ústavnom súde, pričom nesplnenie všeobecnej alebo osobitnej podmienky je dôvodom na odmietnutie sťažnosti podľa § 25 ods. 2 citovaného zákona. Ústavný súd preto predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Ak ústavný súd primerane aplikujúc § 31a zákona o ústavnom súde, ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku a § 33 ods. 3 Trestného poriadku poučí sťažovateľa o jeho procesných právach a povinnostiach v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy s cieľom poskytnúť mu plnú možnosť na uplatnenie ústavnej ochrany jeho základných práv a slobôd a poučí ho aj o tom, ako treba opravu alebo doplnenie sťažnosti urobiť, je procesnou povinnosťou sťažovateľa výzvy ústavného súdu a pokyny na opravu alebo doplnenie sťažnosti v nich obsiahnuté rešpektovať. V prípade nerešpektovania uvedenej povinnosti sťažovateľom ústavný súd sťažnosť pri predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietne pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ napriek dvom výzvam ústavného súdu (zo 14. novembra 2003 a 26. januára 2004) nedoplnil sťažnosť tak, aby obsahovala predpísané náležitosti podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde, napriek tomu, že bol kvalifikovane zastúpený advokátom a citovanými výzvami bol vyzvaný na odstránenie nedostatkov svojho podania.

V tejto časti sťažnosti sťažovateľ neoznačil, v ktorom konaní mali byť porušené jeho základné práva alebo slobody postupom ministerstva zdravotníctva a Bardejovských kúpeľov, postup a konania týchto orgánov nekonkretizoval ani v petite sťažnosti, ktorým je ústavný súd viazaný (§ 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde), a preto sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

V prípade označeného porušovateľa práva Bardejovských kúpeľov ústavný súd poznamenáva, že ide o subjekt súkromného práva, proti ktorému je sťažnosť neprípustná, pretože podľa čl. 127 ods. 1 ústavy sťažnosťou možno namietat iba porušenie práva orgánom verejnej moci.

Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá a rozhodnutie o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody

sťažovateľa (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd sa touto časťou návrhu na rozhodnutie, ktorou sa sťažovateľ domáhal jeho priznania, nezaoberal.

Z toho istého dôvodu ústavný súd nerozhodoval o žiadosti sťažovateľa o uložení dočasného opatrenia podľa § 52 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. apríla 2004